

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»  
СПІЛКА ГОЛІВ ОБЛАСНИХ РАД ДИРЕКТОРІВ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ  
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ «КИЇВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ  
ДЕРЖАВНОГО ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

# СЕРТИФІКАТ

учасника  
IV Всеукраїнської науково-практичної конференції  
«Актуальні проблеми формування ціннісно-моральних орієнтацій студентів  
як детермінанта освітньої діяльності закладів фахової передвищої освіти»  
(кількість кредитів ЕКТС: 0,3)

**МАЛИК ВАЛЕНТИНА**

Вінницький національний аграрний університет,  
викладач

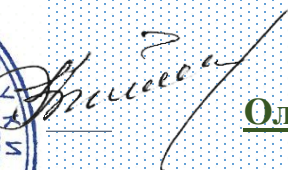
Завідувач сектору наукового та навчально-методичного  
забезпечення підготовки фахових молодших бакалаврів  
в системі фахової передвищої освіти  
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»,  
кандидат педагогічних наук, старший дослідник

Директор ВСП «КТЕФК ДТЕУ»,  
доктор юридичних наук, професор



Юрій ІВЖЕНКО

12 жовтня 2023 року



Олег ОЛІЙНИК

Регістраційний номер 68-12/10/2023

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

**ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»**

**СПІЛКА ГОЛІВ ОБЛАСНИХ РАД ДИРЕКТОРІВ  
ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ**

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ  
«КИЇВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ  
ДЕРЖАВНОГО ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»**

**ПРОГРАМА  
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ  
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ  
ЦІННІСНО-МОРАЛЬНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СТУДЕНТІВ  
ЯК ДЕТЕРМІНАНТА ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ  
ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ»**

**12 жовтня 2023 року**

**м. Київ**

## ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

**ОЛІЙНИК Олег** – доктор юридичних наук, професор, директор ВСП «КТЕФК ДТЕУ».

**ПАРЖНИЦЬКИЙ Віктор** – кандидат педагогічних наук, начальник відділу науково-методичного забезпечення професійної освіти ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти».

**ЇВЖЕНКО Юрій** – кандидат педагогічних наук, старший дослідник, завідувач сектору наукового та навчально-методичного забезпечення підготовки фахових молодших бакалаврів в системі фахової передвищої освіти ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти».

**КУЗНЄЦОВА Оксана** – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу науково-дослідної роботи та атестації наукових кадрів ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти».

**СУХОВА Галина** – заступник директора з навчально-виховної роботи ВСП «КТЕФК ДТЕУ», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист.

**КОНОВАЛОВА Олена** – доктор філософії, практичний психолог ВСП «КТЕФК ДТЕУ».

**ГАЛИЦЬКА Лариса** – методист, викладач вищої категорії, Київський фаховий коледж електронних приладів, м. Київ

## ПЛАН РОБОТИ КОНФЕРЕНЦІЇ

### 12 жовтня 2023 року

9.00-9.30	Реєстрація учасників конференції
9.30-10.30	Майстер-клас
11.00-11.15	Привітання учасників конференції
11.15-13.00	Пленарне засідання
13.30 – 18.00	Секційні засідання
18.00	Підведення підсумків

### Секції

**Секція 1 Ціннісні орієнтири сучасного студентства**

**Секція 2. Тенденції навчання та розвитку студентів нового формату**

**Секція 3. Особливості формування ціннісно-моральних якостей майбутніх фахівців різних сфер діяльності**

**Левченко Світлана**, викладач Коростишівського педагогічного фахового коледжу імені І.Я. Франка

м. Коростишів, Україна

**ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНО-МОРАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

**Лісневська Наталія**, кандидат педагогічних наук, доцент Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

м. Глухів, Україна

**ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОСТІ В МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ**

**Малик Валентина**, викладач Вінницького національного аграрного університету

м. Вінниця, Україна

**ГУМАНІЗАЦІЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ НОВОГО ПЕДАГОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ**

**Новохацька Катерина**, здобувач освіти ВСП «КТЕФК ДТЕУ»

**Науковий керівник: Гирич Вікторія**, викладач ВСП «КТЕФК ДТЕУ»

м. Київ, Україна

**ЕТИКА ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ БУХГАЛТЕРІВ**

**Олійник Олена**, кандидат педагогічних наук, директор Комунального закладу «Покровський педагогічний фаховий коледж»

**Нємцева Наталія**, кандидат педагогічних наук, доцент Комунального закладу «Покровський педагогічний фаховий коледж»

м. Покровськ, Україна

**ДЕТЕРМІНАНТИ МОРАЛЬНО-ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ У ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ**

**Помочалкіна Юліана**, здобувач освіти ВСП «КТЕФК ДТЕУ»

**Науковий керівник: Лелюх Людмила**, викладач ВСП «Київський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ»

м. Київ, Україна

**ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО КОНФЛІКТУ ЦІННІСНОГО ВИМІРУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ**

**Проскуровська Дар'я**, здобувач освіти ВСП «КТЕФК ДТЕУ»

**Науковий керівник: Гирич Вікторія**, викладач ВСП «КТЕФК ДТЕУ»

м. Київ, Україна

**УКРАЇНСЬКА ДІЛОВА МОВА ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОГО УСПІХУ МАРКЕТОЛОГА**

**Валентина МАЛИК**  
викладач іноземних мов,  
кафедри української та іноземних мов,  
Вінницького національного аграрного університету,  
м. Вінниця

### **Гуманізація як ключовий елемент нового педагогічного мислення**

У загальному значенні гуманізм розуміється як історично змінювана система поглядів, що визнає цінність людини як особистості, її право на свободу, щастя, розвиток та прояв своїх здібностей, вважає благо людини критерієм оцінки соціальних інститутів, а принципи рівності, справедливості, людяності бажаною нормою відносин між людьми. Гуманізм зазвичай виступає як світогляд, основними принципами якого є любов до людей, повага до людської гідності, турбота про благо людей. У самому загальному сенсі слова гуманізм означає орієнтацію на саму людину, на її потреби. У гуманізмі втілюється прагнення особистості, колективу та соціуму до щастя і досконалості.

Як теоретична концепція гуманізм визнає право людини на свободу, щастя, безперешкодний розвиток і прояв своїх здібностей, творчого потенціалу. Ці риси виступають у гуманістичній концепції в якості основних критеріїв оцінки у діяльності основних соціальних інститутів, цільових суспільних установок і спрямованості суспільного розвитку. У відносинах між членами суспільства, гуманізм визнає як норми принципи рівних можливостей, соціальної справедливості, прояви високої культури спілкування та людяності.

**Гуманізм** був запозичений в середині 20 ст. з німецької. З германізму Humanismus спочатку латинізм був введений Г. Фогтом. Порівняно з латинським humanus — «людський».

**Гуманізм** — 1) Світоглядний напрям епохи Відродження, який стверджував право людини на земне щастя (французький гуманізм). 2) Світогляд, пройнятий любов'ю до людини, турботою про її добро і повагою до її гідності.

У Конфуція ми знаходимо дуже цікаву інформацію про людяність і філантропію. Багато уваги Конфуцій приділяв темі благодійності та людських стосунків. Гуманність є центральним принципом конфуціанської моралі, і саме вона є основою чесноти. Відповідно до категорій конфуціанства, це людина, наділена високими моральними якостями.

Кращі гуманістичні традиції народу, його прагнення до національної гідності завжди були самостійним джерелом національного життя з відображенням у ньому загальнолюдських цінностей. У цивілізованому суспільстві загальнолюдськими цінностями вважаються такі якості особистості, як людяність, милосердя, співчуття, взаємодопомога та співчуття.

Уже в II половині II століття з'являються перші парафіяльні школи при церквах, монастирях, єпископських кафедрах. А стосовно IV-V ст. можна навіть говорити про певну систему християнської педагогіки. Перші серйозні педагогічні розробки належать вчителям церкви: Клименту Олександрійському, Оригену, Григорію Богослову, Василю Великому, Івану Златоусту, Ієроніму та Августину Блаженним [3].

Іван Златоуст приділяв особливу увагу моральності. Моральність у філософа постає як “любомудріє душі”, а аморальність – як її “нелюбомудріє”. І. Златоуст зауважував, що розумовий розвиток обов'язково має поєднуватися з моральним вдосконаленням, і висловлює побоювання, аби наука не знищила милосердя.

Давність проблеми морального виховання молодого покоління знаходить підтвердження і в першоджерелах давньогрецьких філософів. Так, у творі «Політика»

Аристотель перевершив своїх учителів у міркуваннях про державний устрій, педагогіку, психологію, етику, естетику, про виховання ідеального громадянина. Мету діяльності Аристотель визначив так: на основі пізнання людської душі виховання добродісного громадянина держави як найвищої цінності. Можна сказати, що Аристотель першим проголосив, що тільки мистецтво може виховати гармонійно розвинену людину, цілісну особистість. Він також розвиває вчення про калокаґотію. У ньому поєднуються естетичні та етичні якості - красиве і добре. Її основою є досконалість фізичної будови та духовно-морального складу. Він також звертав увагу на такі чесноти, як справедливість, чесність, мудрість, розум і мужність.

Давньоримський стоїк Епіктет досліджував важливу філософсько-етичну проблему добродісності. На його думку лише добродісність сприяє щасливому життю.

Інший стоїк, Марк Аврелій, дотримувався подібної точки зору. Моральні якості не даються людям від народження, тут велика роль відводиться вихованню. Методи виховання цієї якості філософ виклав у таких спеціальних правилах: *«...Формуючи в собі найкращі моральні якості, думай про чесноти людей, з якими ти живеш. Ніщо не приносить такої радості, як подібність чеснот, що виявляється в звички людей, які живуть поруч з нами і зустрічаються в більш-менш тісному союзі, тому завжди тримайте їх перед очима...»*.

Гуманізм як напрям світської думки Відродження став ідейною основою антифеодальних рухів у Європі. На відміну від середньовічного релігійного світогляду, в основі якого існував Бог, гуманісти віддавали провідне місце людині.

Гуманісти розглядали людину як частину природи і проголошували її право на задоволення «земних потреб», ідею особистої свободи, справедливого суспільства. Ці положення створили ідейну основу гуманізму. Відкриття епохою Відродження людини як основного суб'єкта історії та культури призвело до появи гуманізму. Вперше цей термін був використаний у XV столітті у Флоренції.

Громадянський гуманізм являв собою систему етичних норм, соціально-політичних ідеалів, спрямованих на гармонізацію взаємовідносин особи та суспільства. Більш об'ємним є поняття «гуманізм ренесансу». Це була нова перспектива, нова етика, новий соціальний ідеал та науковий метод. Культурний ідеал ренесансу — найвищий синтез духу й матерії. У безмежній творчій силі духовної людини.

Становлення системи загальнолюдських цінностей пов'язано з іменами французьких матеріалістів XVIII століття: Гельвеція, Гольбах, Дідро, Ламетрі.

Вони не використовували у своїх творах термін «загальнолюдські цінності», але своїми творами започаткували гуманістичний погляд на світ із найвищою цінністю — людиною та її щастям. Можна назвати такі їхні основні твори із зазначеними ідеями: Ламетр «Людина-машина», Дідро «Розмова Даламбера і Дідро», «Філософські думки», Гольбах «Сили природи», Гельвецій «Про розум», «Про людину».

У витоків філософської культури епохи Відродження стоїть ім'я Аліґ'єрі Данте. Цей визначний мислитель заклав у свої твори основи нового гуманістичного вчення про людину.

Франческо Петрарку називають «першим гуманістом». Він написав біля сотні трактатів з різних питань моралі, політики, літератури.

У галузі педагогіки працювали гуманісти XIV-XVI ст. – Еразм Роттердамський, Рабле, Монтень, Вікторіно де Фельтре, які всупереч середньовічній схоластичній системі виховання відстоювали потребу прищеплювати дитині такі цінності: гуманність, милосердя, співчуття до ближнього, добросердність.

Важливу роль у формуванні нового гуманістичного бачення світу відіграли Боккаччо, Леонардо да Вінчі, Бруно, Рабле, Шекспір, Бекон. Вони проголошували свободу людської особистості, право людини на задоволення власних потреб.

Повертаючись до витоків давньої національної культури, ми переконуємось, що все це розвивається з потреби утвердження сил добра, людського братерства та справедливості.

Дослідженню проблем людини та людства присвячено багато творів видатних мислителів. Традиції розглядати всі питання у зв'язку із загальними інтересами людства глибоко вкорінені не тільки в громадській думці та літературі. Процес олюднення знайшов відображення в Біблії, Євангелії, книгах духовно-церковного змісту, пам'ятках писемності Київської Русі.

Що стосується народно-гуманістичної традиції, то вона має дуже глибоке коріння, що сягає язичництва та доби билинної творчості. Загалом народний гуманізм характеризується почуттям єдності з природою, усвідомленням високих моральних рис, обов'язкових для всіх, хто належить до цієї етичної спільноти.

В Україні поширенню ідей гуманізму сприяли такі чинники: соціально-економічний прогрес (розпочався з XV ст.), передумови для виникнення нового (капіталістичного) способу виробництва, поява великої кількості незалежні місця. Зростає інтерес до рідної культури, історії та мови, пробуджується національна свідомість, виникає розуміння необхідності широкого розвитку освіти і науки. Але оскільки в Україні не було вищих і середніх навчальних закладів, багато молоді після закінчення місцевих шкіл продовжували навчання в польських і західноєвропейських університетах. Це явище було масовим і тривалим. За кордоном молодь здобувала вищу освіту, а також зазнавала впливу передових ідей, насамперед гуманістичних, які переносила на батьківщину.

Зачинателями гуманістичної культури в Україні й найвизначнішими гуманістами XV-XVII ст. були Юрій Дрогобич, Павло Русин із Кросна, Станіслав Оріховський. Всі вони працювали в Руському воєводстві Польської держави. Українські гуманісти усвідомлювали свою національну належність і дбали про рідну культуру, незалежно від місця своєї просвітницької діяльності.

На теренах української педагогічної думки XVI-XVII ст. працювали Памво Беринда, Іов Борецький, А. Елласонський, брати Зизанії, Симеон Полоцький, Феофан Прокопович, Мелетій Смотрицький, Кирило Ставровецький.

Важливі погляди на формування загальнолюдських цінностей висловлював Григорій Сковорода. Він писав: *«Людина народжується двічі: фізично і духовно. Біля духовної колоски стоїть духовний наставник – учитель, який стає для дитини другим батьком і матір'ю, бо закладає в її душу високі моральні якості віри, надії, любові, глибокої поваги до рідної землі, рідних, народу, держави»*. Духовне народження Сковорода вважав істинним, бо людина розуміє «божественне в собі», а початок її духовності — у серці від народження («Філософія серця»), але усвідомлюється це не відразу, бо протистоїть могутнім силам темної тілесності.

Розвивати загальнолюдські цінності було також властиво представникам української демократичної думки: П. Грабовському, М. Коцюбинському, Л. Українці, І. Франку, Т. Шевченку. Видатні гуманісти розуміли, що гуманістичні цінності є основним критерієм людського життя. Рішуче відстоювали ідеї гуманізму, народності, добра в навчанні та вихованні П. Білецький-Носенко, В. Каразін, І. Котляревський.

Гуманістична педагогіка являє собою один з напрямків в теорії та практиці виховання, яке виникло в кінці 50-х - початку 60-х років в США, як педагогічне втілення ідей гуманістичної психології. Основні тенденції, що характеризують даний напрямок у педагогіці - це надання освітньому процесу особистісно-орієнтованого характеру, подолання авторитаризму у вихованні та навчанні, спроби зробити процес освоєння учнями знань, умінь і навичок емоційно забарвленим.

Саме поняття «гуманізації» є похідним від понять «гуманізм» і «гуманність». Це поняття відображає конструктивний аспект проблеми, вирішення якої забезпечує досягнення більш високої і гуманістично орієнтованої системи цінностей.

Гуманізація виховання і освіти, на думку вчених-педагогів, виступає морально-психологічною основою педагогічного процесу, що є його соціально-педагогічною

характеристикою. Даний процес спрямований на розвиток особистості як активного суб'єкта творчої навчальної діяльності, пізнання і спілкування. За своїми цілями гуманізація є умовою гармонійного розвитку особистості, збагачення її творчого потенціалу, реалізації творчих можливостей і прагнень особистості, встановлення гармонійної взаємодії зі світом: природою, суспільством та іншими людьми. Як зазначає Є.М. Шиянов, гуманізація є ключовим елементом нового педагогічного мислення, в якому і педагоги, і вихованці виступають як суб'єкти розвитку творчої особистості.

У процесі розвитку в рамках гуманістичної педагогіки був розроблений ряд положень, які є її відмінними ознаками і повинні обов'язково враховуватися при реалізації у процесі навчання і виховання. Відзначимо наступні ознаки гуманістичної педагогіки:

- У процесі навчання і виховання повинна створюватися емоційно стимулююче середовище;

- Обов'язкове заохочення ініціативи студентів у навчально-виховному процесі;

- Необхідним є встановлення конструктивних міжособистісних відносин у колективі;

- Для повноцінної реалізації навчально-виховного процесу необхідною є розробка таких освітніх програм, які будуть максимально розвивати потенціал та творчі здібності студентів;

- У процесі освіти необхідним є спільне обговорення проблем пізнавального процесу і способів його оцінки;

- Однією з необхідних, хоча часто і важко досяжних умов, є відмова від використання оцінювання як форми тиску на студентів.

Така побудова навчального процесу та педагогічної взаємодії дозволяє використовувати різні форми навчальної роботи - від гнучких і спонтанних на етапі самовизначення студентів, до досить жорстких, що будуть базуватись на стійкій мотивації і потребі студентів.

На сучасному етапі дуже актуальною є проблема гуманізації не лише окремих галузей суспільного життя, а й гуманізації всього суспільства. У Національній державній програмі «Освіта». Україна ХХІ століття» наголошується, що пріоритетним напрямком реформування освіти є «...подолання девальвації загальнолюдських гуманістичних цінностей і національного нігілізму, відриву освіти від національних джерел...» [2, с.7]. принципи реалізації Програмного забезпечення: «...гуманізація освіти, яка полягає в утвердженні людини як найвищої соціальної цінності, у якомога повнішому розкритті її здібностей і задоволенні різноманітних освітніх потреб, забезпеченні пріоритету загальнолюдських цінностей, у забезпеченні пріоритету загальнолюдських цінностей, у тому, щоб усвідомити, що вона є найвищою для суспільства» [2, с.9]. Одним із пріоритетних напрямів реформування освіти є «...утвердження принципів загальнолюдської моралі: правди, справедливості, патріотизму, доброти, працьовитості та інших доброзичливостей...» [2, с.16], а одним із пріоритетних напрямків реформування вищої освіти є «...демократизація, гуманізація та гуманітаризація освітнього процесу, органічне поєднання національних і загальнолюдських засад у ній...» [2, с.34].

Отже, оглянувши історію розвитку гуманності, можна зробити висновок, що гуманізм переорієнтував погляди на людину, а також на взаємини між людьми, нормою яких були визначені рівність, свобода, справедливість, милосердя, доброта, допомога тощо. Він дав значний поштовх розвитку мистецтва, науки, філософії, педагогіки, політичної думки, соціального пізнання.

#### Список використаних джерел

1. Дашутін Г.П., Михальченко М.І. Український експеримент на теренах гуманізму. – К.: Парламентське видавництво. –2001.
2. Державна національна програма «Освіта». – К.: Райдуга, 1994.



3. Клименюк Н.В. Гуманізм як система загальнолюдських цінностей (історичний аспект) // Наукові праці: Науково-методичний журнал. Педагогічні науки.–Миколаїв: Вид-во МДГУ імені Петра Могили. – 2006. – Т.46. – С. 104-108.
4. Кулікова Л.Б. Духовний світ давніх греків як приклад виховання сучасних моральних цінностей // Педагогіка і психологія. – 2000. – № 4.– С. 125-133.
5. Омельченко Ж.О. Формування загальнолюдських цінностей як мети виховання в працях видатних мислителів // Педагогіка і психологія. – 1996. – № 3. – С. 188-193.
6. Українські гуманісти епохи Відродження: Антологія: В 2 ч. – Ч. 2. – К.: Наукова думка. Основи, 1995.